بە ناوی خوای گەورەو میهرەبان

بە ناوی گەلەوە
ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی بڕیـــار: ٢١
مێژووی بڕیـــار: ٢٠٠٠/١٠/٢٦

((بـڕیـــار))

پـشت بـەو یاسـاكارییەی كـە ئەنجومـەنی نیـشتمانیی كوردسـتانی عێـراق لـە دانیـشتنی ژمارە(١١)ی رۆژی (٢٠٠٠/١٠/١٨)یدا ئەنجامی داوەو ، بەپێیحوكمی بڕگە (١)ی ماددەی (٥٦) لە یاسـای ژمـارە (١)ی هـەموار كـراوی سـاڵی (١٩٩٢) و ، بـەپێی ئـەو دەسـەڵاتەش كـە بڕگـە (٣)ی مـاددەی دووەمـی یاسـای ژمـارە (١٠)ی سـاڵی (١٩٩٧) پێمـانی داوە ، بڕیـاری دەرهێنـانی ئـەم یاسایەی خوارەوەمان دا :

یاسای ژمارە (٦)ی ساڵی (٢٠٠٠)
یاسای سەندیكای پزیشكانی هەرێمی كوردستانی عێراق

ماددەی یەكـەم :

مەبەست لەم ووشانەی خوارەوە ماناكانی تەنیشتیانە :

هەرێم : مەبەست هەرێمی كوردستانی عێراقە .

سەندیكا : سەندیكای پزیشكانی هەرێمی كوردستانی عێراق .

ئەنجومەن : ئەنجومەنی سەندیكا .

نەقیب : نەقیبی پزیشكانی كوردستان .

پزیشك : هەر ئەندامێك لە سەندیكادا بڕوانامەیەكی لە پزیشكی یان هاوتاكەی هەبێت و لە بەكالۆریۆس كەمتر نـەبێت و لـە زانكۆیـەك یـان پەیمانگایـەك وەرگرتبـێ كـە لـە لایـەن ئەنجومـەنی فێركردنـی بـاڵا لـە هـەرێمی كوردستان دانی پێداهێنرابێو پیشەكەی خۆی دەست دابێتێ لە یـەكێك لـەو پـسپۆرییە پزیـشكییانەی كـە لەم یاسایەدا بڕیاری لەسەر دراوە.

كاركردن لە پیشەكەدا : بریتییە لە كاركردن لـە بـواری پـسپۆڕییە پزیـشكییەكان لـە یـەكێك لـە بوارەكـانی لێكۆڵینـەوەو ئـەو نەخـشەسازیی‌یەی كـە مەبەسـتی پزیـشكاییان هەیـەو ، پێـشكەش كردنـی پـرس و ڕا لـە باریانەوەو سەرپەرشتی كردنیو كاركردن لە كارو فرمانی پزیشكیدا كـە ئەنجومـەنی سـەندیكا دەسنیـشانی دەكات .

وەزیـــر : وەزیری تەندروستیو كاروباری كۆمەڵایەتییە .

بەشی یەكەم
دامەزراندن و ئامانجەكان

ماددەی دووەم :

بەپێی ئەم یاسایە سەندیكایەك دادەمەزرێ بەناوی سەندیكای پزیشكانی هەرێمی كوردستانی عێراق و خاوەنی كەسایەتییەكی مەعنەوییە و بارەگاكەی لە هەولێری پایتەختی هەرێم دەبێو بۆی هەیە لق لە پارێزگاكانی هەرێم بكاتەوە .

ماددەی سێیەم :

سەندیكا بە مەبەستی جێبەجێكردنی ئەم ئامانجانە كاردەكات .

١. وەستانی پزیشكان لەگەڵ گەلی كوردستان و پشتگیریی كردنی حكومەتی هەرێم و پێڕۆی دیموكراتیو پتەوكردن و بەرەو چاكتربردنی فیدرالییەت .

٢. بەرگریی كردن لە مافی پیشەیی ڕەوای پزیشكان لە هەرێمدا.

٣. رێكخستنی بەشداربوونی پزیشكان لە ژیانی كۆمەڵایەتیدا .

٤. سەرپەرشتی كردنی پیشەیی لە بارەی پزیشكان و دەست دانە پیشەیان لە عیادەی تایبەتی و نەخۆشخانە ئەهلیەكان ، تاكو كاری چەوتی وا نەكرێ كە لەگەڵ پیرۆزیی پیشەكە نەگونجێ .

٥. چەسپاندنی مەرجەكانی كردنەوەی عیادەی تایبەتیو نەهێشتنی ئەو بارانەی كە مەرجەكانیان لێ نایەتە دی .

٦. وەدەست هێنانی دەرفەتی كاركردن بۆ پزیشكانی دانیشتووی هەرێم .

٧. رێكخستنی پەیوندییەكانی پزیشكان لەگەڵ دەزگاكانی دەوڵەت و دەزگا حكومەتیو ناحكومەتییەكان .

٨. هاریكاری كردن لەگەڵ سەندیكا و كۆمەڵەی پیشەیی دیكە لە هەرێم دا و لە دەروەیدا ، لەوانەی ئامانجەكانیان لەگەڵ ئامانجی سەندیكادا دەگونجێن .

٩. بەهێزكردنی پەیوەندی لەگەڵ پزیشكە كوردەكان و دۆستانی گەلی كورد لە دەرەوەی هەرێم دا.

١٠. بەرزكردنەوەی ئاستی پیشەیی و زانستی و رۆشنبیریی ئەندامانی بۆ پێشخستنی پیشەكە و پاراستنی .

١١. ڕای خۆی لەسەر ئەو پرۆژەی یاساو پێڕەوانەوە دەربڕێ كە پەیوەندی بە پیشەی پزیشكی و رێكەوتننامە تەندروستییەكانەوە هەیە .

١٢. هەوڵ بدا كە ئاسوودەیی ژیانی ئەندامەكانی لەكاتی نەخۆشی و پیریو زەبوونیدا دەسەبەر بكا .

١٣. ڕێساكانی دەستدانە پیشەكە ریك بخات و موراقەبەی جێبەجێكردنیان بكات .

بەشی دووەم
چـوونە ناو سەندیكاو ئەندامێتی

ماددەی چوارەم :

دەبێ ئەندام ئەم مەرجانەی لێبێتە دی :

١. لە هاوولاَتییانی كوردستانی عێراق بێ یاخود لێی دابنیشێ .
٢. بە تاوانێكی ناسیاسی یا كەتنێكی ئابڕووبەر سزا نەدرابێ.
٣. بڕوانامەیەكی هەبێ‌كە لە بەكالۆریۆس یا هاوتای لە پزیشكی دا كەمتر نەبێ .

ماددەی پێنجەم :

١. چوونە ناو سەندیكا بە داواكارییەكی نووسراو دەبێ‌و پێشكەش بە نەقیب یا سەرۆكی لق لە پارێزگا دەكرێ‌و بەڵگەنامە پێویستەكانی پێوە دەلكێنرێ .
٢. داواكاریی چوونە ناو سەندكا ، لەماوە (٣٠) رۆژلە مێژووی تۆماركردنی لە سەندیكا ، دەخرێتە بەردەم ئەنجومەن و ئەنجومەنیش پێویستە لەو ماوەیەدا بیبڕێتەوە و ئەگەر ئەو ماوەیە رەت بوو و یەكلانەكرایەوە ئەو داواكارە بەوەرگیراو لە سەندیكا دادەنرێ .
٣. ئەنجومەن بۆی هەیە بە بڕیارێكی هۆ دەرخەر داواكاریی چوونە ناو سەندیكا رەت بكاتەوە و خاوەن داواكەش بۆی هەیە لەلای دادگای تەمییزی هەرێمی كوردستانی عێراق لە ماوەی (٣٠) رۆژ لە مێژووی پێ راگەیاندنیەوە تانووت لەو بڕیارە بدات و بڕیاری دادگاش بنبڕە .

ماددەی شەشەم :

١. پزیشك لە هەرێمی كوردستاندا تا نەچێتە ناو سەندیكا بڕوانامەی تۆماركردن و مۆڵەتی دەستدانە پیشەی وەرنەگرێ بۆی نییە دەست بداتە پیشەكەی .
٢. ئەو پزیشكە كوردانەی لە دەرەوەی هەرێمن بۆیان هەیە بێنە ناو سەندیكا بەو مەرجەی هەموو مەرجێكی یاساییان لێ بێتە دی و ئەنجومەنی سەندیكا بۆی هەیە داواكەیان قەبوولْ بكات یا ڕەوتی بكاتەوە .

ماددەی حەوتەم :

١. نوێ كردنەوەی مۆڵەتی دەستدانە پیشە لە ماوەی مانگی كانوونی دووەمی هەموو ساڵێكدا ئەنجام دەدرێ و ئەگەر هەر ئەندامێك لەو ماوەیەدا دواكەوت بە بێ عوزری ڕەوای وا كە ئەنجومەن قەناعەتی پێ بێ ، لە دەست دانە پیشەكەی قەدەغە دەكرێ و و مۆڵەتی كاركردنی پێ نادرێتەوە تاكو دووقات ئابوونەی نوێ كردنەوەی نەدات.

٢. ئەگەر ئەندام لە نویٚ كردنەوەی مۆڵەتەكەی بۆ دوو ساڵی یەك لە دوای یەك دوا كەوت و هیچ عوزرێكی رەوای نەبوو ، ئەوا ناوی لە تۆماری سەندیكا دەكوژێندرێتەوەو ماوە نادریٚ دەست بداتە پیشەكەیو ، ئەگەر ویستی دووبارە ناوی تۆمار بكرێتەوە دەبیٚ ئابوونەی چوونە ناو سەندیكا و ئابوونەی نویٚ كردنەوەی مۆڵەتی دەست دانە پیشەكەی دووقات بدات .

٣. ئەگەر ئەندامیٚ، مەرجیٚ لە مەرجەكانی چوونە ناو سەندیكای لە دەست دا ئەوە مافی ئەندامییەكەی لە دەست دەدا و بە بڕیارێكی ئەنجومەن پیشەكەی لیٚ قەدەغە دەكریٚ ، بەلاّم بۆی هەیە لە بەردەم دادگای پێداچوونەوەی هەرێمدا، لە ماوەی (٣٠) رۆژدا كە لە رۆژی ئاگاداركردنییەوە دەست پێدەكا تانە لە بڕیارەكە بدات ، بڕیاری دادگاش چیبیٚ هەر ئەوەیە و دەبڕدرێتەوە .

ماددەی هەشتەم :

نابیٚ ئەندام پایەی نەقیبی و ئەم پایانەی خوارەوە پێكەوە كۆبكاتەوە:

١. سەرۆكایەتی پەرلەمان .
٢. وەزیر یان بریكاری وەزیر لە وەزارەتەكانی هەرێمدا .
٣. بەرێوەبەری گشتی لە وەزارەتی تەندروستی و كاروباری كۆمەلاّیەتیدا.
٤. بەرێوەبەری كۆمپانیایەكی بازرگانی .

ماددەی نۆیەم :

١. دەستدانە پیشە تەنها بۆ ئەو كەسانەیە كە ئەندامی سەندیكان و هەموو هەل و مەرجێكیان بە پێی ئەم یاسایە لیٚ دێتە دی .

٢. پێویستە فەرمانگە رەسمی و نیمچە رەسمییەكان و دام و دەزگاكانی دیكەی هەرێم وێنەیەك لە فەرمانی دامەزراندنی ئیش پیٚكردنی ئەو پزیشكەی كە ئەندامە بنێریٚ بۆ سەندیكا .

ماددەی دەیەم :

١. نابیٚ پزیشكی مۆڵەتدارو پتر لە عیادەیەك لە هەرێمدا بكاتەوە .

٢. نابیٚ پزیشك عینوانی پسپۆرییەك لەهەر لقێك لە لقەكانی پزیشكی هەلگریٚ تەنیا دوای وەرگرتنی ئەو لەقەبەی دەبیٚ بە رێگایەكی ئوئسوولی لە لایەنێكی تایبەتمەند و تۆماركردنی لە سەندیكادا .

٣. پزیشكی سەر بە دەولّەت و هەموو كەرتەكانی دیكە بۆی هەیە دەست بداتە پیشەكەی لە دەرەوەی كاتی دەوامی رەسمی دا بە پێی ئەو هەلو ومەرجەی كە سەندیكا بۆیانی دیاركردووە .

٤. حوكمەكانی رێككەوتننامە و گرێبەندەكان بۆ ئەندامە كوردەكان و بیانیەكان و ئەوانەی لە پارێزگاكانی دیكەی عێراق دێن پێویستە رەچاو بكرێن ، لە كاتێك دا گەر رێیان پێبدریٚ دەست بدەنە پیشەكە .

بەشی سێیەم
پێکهاتەکان

ماددەی یازدەم :

یەکەم : سەندیکا لە مانەی خوارەوە پێك دێ :

١. دەستەی گشتی .
٢. ئەنجومەنی سەندیکا .
٣. لیژنەی بەرزەفت .
٤. دەستەی لقەکانی پارێزگاکان .

دووەم :

١. دەستەی گشتی لە هەموو ئەندامان یان ئەو نوێنەرانەی کە ئەرکی سەرشانی خۆیان بە پێی ئەم یاسایە جێبەجێ کردووە پێك دێ و بەرزترین دەستەلاتە لە سەندیکا و هەرسێ ساڵ جارێك کە لە مێژووی هەڵبژاردنەکەوە دەست پێ دەکا لە هەفتەی یەکەمی مانگی ئادار کۆبوونەوەیەکی ئاسایی لە بارەگای خۆی دەبەستێو ئەمەش بە بڕیاری ئەنجومەنی سەندیکا و بانگهێشتی نەقیب دەبێ بۆ هەڵبژاردنی نەقیب وهەشت ئەندامی ئەصلی و دوو ئەندامی یەدەگ بۆ پڕکردنەوەی ئەندامیەتی ئەنجومەن و لیژنەی بەرزەفت کردن و نیسابیش بە ئامادەبوونی دوو سێیەکی ئەندامانی دەستەی گشتی یا نوێنەرانی تەواو دەبێت و کاتێك کە نیساب تەواو نەبوو ، ئەوا هەڵبژاردن دوای پازدە ڕۆژ لە کۆبوونەوەی یەکەم دەکرێ لە کات و شوێنی دیاری کراودا و لەو کاتەدا بە ئامادەبوونی سێیەکی ئەندامان یا نوێنەران نیساب تەواو دەبێو بە پێچەوانەش ئەنجومەنەکە بە بەردەوام بوو دادەنرێ لە کارەکەی بۆ دەورەیەکی دیکە .
٢. لە بارێکدا کە ئەندامانی دەستەی گشتی لە (٥٠٠) ئەندام پتر بوون ، ئەوا هەڵبژاردنەکە لە ڕێگەی نوێنەرانەوە دەبێو ڕێژەی نواندنیان لە لایەن ئەنجومەنی سەندیکا یان ئەوەی جێی دەگرێتەوە بە ئەندامانی ئەنجومەنی سەندیکاوە دەسنیشان دەکرێ .

ماددەی دوازدەم :

١. دەستەی گشتی کۆبوونەوەیەکی ئاسایی بۆ ئەم مەبەستانە ساز دەکات .
أ. هەڵبژاردنی نەقیب و ئەنجومەنی سەندیکا لە ژێر چاودێری دادگادا .
ب. پەسندکردنی بودجەی سەندیکا .
ج. ئیقرارکردن و هەموارکردنی پێڕۆی ناوخۆو سەیرکردنی ئەو پێشنیازانەی کە بۆ هەموارکردنی یاسای سەندیکا پێشکەش کراوە .
١. ئەنجومەنی سەندیکا ، ساڵانە ، بە هاوبەشی لەگەڵ ئەنجومەنەکانی لقەکاندا کۆبوونەوەیەك بۆ ئەم مەبەستانەی خوارەوە سازدەدا :
أ. ئیقرارکردنی بودجەی ساڵانەو حسابکاریی کۆتایی .
ب. وتوێژکردن و ئیقرارکردنی ڕاپۆرتی ساڵانەو کاروباری سەندیکا .
ج. سەیرکردنی ئەو پێشنیازانەی کە بۆ هەموارکردنی یاسای سەندیکا و پێڕۆی ناوخۆ پێشکەش کراون .

ماددەی سیازدەم :

١. دەشێبانگهێشتی دەستەی گشتی بۆ کۆبوونەوەیەکی نائاسایی بکرێ لەم دووبارەدا:
أ. بە بڕیارێکی هۆداری زۆربەی ئەندامانی ئەنجومەن .
ب. بە داواکارییەکی نووسراوی هۆدار ، لەلایەن سێیەکی ئەندامانی دەستەی گشتیەوە پێشکەش بە ئەنجومەن بکرێو ئەنجومەنیش دەبێ بانگهێشت دەربکات و وادەی کۆبوونەوە لە ماوەی (١٥) ڕۆژ لە مێژووی گەیشتنی داوکاریەکەدا دەسنیشان بکات .

٢. نابێ لە كۆبوونەوە نائاسایەكانی دەستەی گشتی ، جگە لەو كاروبارەی لە خشتەی كاردا هاتووە و كۆبوونەوەو بۆ كراوە باسی شتی تر بكرێت .

ماددەی چواردەیەم :

١. ئەو ئەندامەی كە لە رێگەی بەرزەفت كردنەوە دەست دانە پیشەكەی لێ قەدەغە كراوە ناشێ بەشداریی لە كۆبوونەوەكانی دەستەی گشتیدا بكات .

٢. بڕیارەكان لە كۆبوونەوەكانی دەستەی گشتی بە زۆربەی دنگەكان دەدرێن و ئەگەر وەكو یەك دەرچوون ، ئەوا ئەو لایەنە پەسەند دەكرێ كە نەقیب دەنگی لەگەڵ داوە .

ماددەی پازدەم :

بەرێوەبردنی كاروباری سەندیكا ، ئەنجومەنێك دەیگرێتە ئەستۆ كە پێك دێ لە :

یەكەم : نەقیب و مەرجە ماوەیەك دەستی دابێتە كارەكەی كە لە (١٢) ساڵ كەمتر نەبێ .

دووەم : هەشت ئەندام و دوو ئەندامی یەدەگ لەوانەی ماوەی دەستدانە پیشەكەیان لە (٨) ساڵ كەمتر نەبێ .

ماددەی شازدەم :

یەكەم : ئەنجومەن بە دەنگدانی نهێنی لەناو ئەندامەكانیدا جێگری نەقیب و سكرتێرێك و خەزنەدارێك لە یەكەمین كۆبوونەوەی دوای هەڵبژاردنەكە هەڵدەبژێرێو دەستەڵاتی هەر یەكێك لەوانە لە پێڕەوی ناخۆی سەندیكا دەسنیشان دەكرێ.

دوەوم : ئەنجومەن دانیشتنە ئاساییەكانی هەر مانگە جارێك بە لانی كەمەوە دەبەستێو دەشبێ دانیشتنی نائاسایی لەسەر بانگهێشتی نەقیب یاخود لەسەر داوای سێیەكی ئەندامانی ساز بكات .

سێیەم : نەقیب بۆی نییە پتر لە دوو دەورەی هەڵبژاردنی یەك لە دوای یەك لە پایەكەی خۆی بمێنێتەوە ، بەلأم بۆی هەیە دوای تێپەڕبوونی دەورەیەكی هەڵبژاردن خۆی بۆ پایەی نەقیب بپاڵێوێ .

ماددەی حەڤدەم :

یەكەم : نیسابی كۆبوونەكانی ئەنجومەن بە ئامادەبوونی زۆربەی ئەندامانی تەواو دەبێت و بڕیارەكانی بە زۆرینەی دەنگی ئامادە بووان دەردەچن و كاتێك كە دەنگەكان بەرامبەر بوون ئەو لایەنە پەسەند دەكرێ كە نەقیب دەنگی لەگەڵ داوە .

دووەم : ئەگەر شوێنی نەقیب بەهەر هۆیەكەوە بێ چۆڵ بوو ، ئەوا جێگرەكەی ، جێی دەگرێتەوە ، ئەگەر هاتوو شوێنی جێگر چۆڵ بوو ، ئەوا سكرتێر جێی دەگرێتەوە ، ئەمەش بۆ ئەو ماوەیە دەبێ كە لە دەورەكە دەمێنێ .

سێیەم : ئەگەر یەكێك لە پایەكانی ئەنجومەن بەهەر هۆیەك بێ چۆڵ بوو ، ئەوا ئەندامێك لە نێو ئەندامەكانی تر بە رێگەی دەنگدانی نهێنی ئەو شوێنە پڕ دەكاتەوە و شوێنی ئەوەی دوایش یەكێك لە ئەندامە یەدەگەكان پڕی دەكاتەوە كە دەنگی زۆرترە .

چوارەم : ئەگەر پایەی زۆربەی ئەندامانی ئەنجومەن (جگە لە سەرۆكەكانی هۆبەكان) چۆڵ بوو ، ئەوا دەبێ ئەنجومەن دەستەی گشتی بانگ بكات بۆ كۆبوونەوە و هەڵبژاردنی ئەو كەسانەی پڕیان دەكەنەوە لە ماوەی دوو مانگ و ، بە هەمان ئەو رێگایەی لەم یاسایەدا روون كراوەتەوە ، ئەمەش بۆ ئەو ماوەیە دەبێ كە لە دەورەكە ماوە .

ماددەی هەژدەم :

ئەو ئەندامەی ئەنجومەن یان یەكێك لە لیژنەكانی ئەگەر لە سێ دانیشتنی یەك لە دوای یەكدا ئامادەنەبوو ، یاخود لە پێنج دانیشتنی جیاجیا لە ماوەی ساڵێكدا بە بێ عوزرێكی رەوا بە وازهێنەر لە كارەكەی دادەنرێ

ماددەی نۆزدەم :

ئەنجومەنی سەندیکا ئەم کارانەی خوارەوە دەگرێتەوە ئەستۆ:

یەکەم :

١. کارکردن لە پێناوی هێنانەدی ئامانجەکانی سەندیکا .
٢. چوونە ناو سەندیکا و قەدەغەکردنیان لە دەستدانە پیشە .
٣. بەڕێوەبردنی کاروباری سەندیکا و جێبەجێکردنی نەخشەو بەرنامەکانی .
٤. بانگهێشت کردنی دەستەی گشتی بۆ کۆبوونەوە و جێبەجێ کردنی بڕیارەکانی .
٥. سەرپەرشتی کردنی لقەکان و دابین کردنی ڕێکو پێکی چالاکییەکانی .
٦. ئامادەکردنی بودجەی ساڵانەو بەڕێوەبردنی دارایی سەندیکا .
٧. کردنەوەی لقی نوێی سەندیکا .
٨. سەرپەرشتی ڕێکخستنی دەست دانە پیشەی پزیشکی لە عیادە تایبەتییەکاندا .
٩. پێشکەش کردنی پێشنیار لە بارەی هەموارکردنی یاسای سەندیکا .
١٠. دەسنیشان کردنی ئەوکەسەی نوێنەرایەتی سەندیکا دەکات لە لیژنەرەسمی و نا رەسمیەکاندا ، ئەگەر هاتوو نەقیب نوێنەرایەتی نەکرد .
١١. ناردنی ئەو کێشەو شکایەتانەی کە دێن ، بۆ بەردەم لیژنە تایبەتمەندەکان .
١٢. بەشداری کردن لە پێشکەش کردنی پێشنیار لە بارەی یاساکاری و پلان و بەرنامەی تەندروستی لە هەرێمدا .
١٣. پێکەوەنانی لیژنەی لاوەکی بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی ئەم یاسایە .
١٤. بڕیاردان لەسەر بە موڵك کردنی ماڵ و خانووبەرەو وەرگرتنی بەخشش و مینحەو هەل و مەرجی قەرز پێدان و قەبووڵ کردنی یارمەتی دارایی لە چوار چێوەی مەبەستەکانی سەندیکا دا .
١٥. خۆ ئامادەکردن بۆ هەڵبژاردنەکان .
١٦. پێدانی مۆڵەتی دەستدانە پیشە .
١٧. بڕیاردانێکی بنبڕ لە بارەی وازهێنانی نەقیب یان هەر یەکێك ئەندامانی ئەنجومەن یان لیژنەکانی سەندیکا یان هاوشێوەکانیان بە مەرجێك لە یەکەم کۆبوونەوە دا بخرێنە بەردەم دەستەی گشتی .
١٨. دامەزراندن و بەڕێوەبردنی یانەکانی سەندیکا بە پێی یاسای کۆمەڵەکان .
١٩. قبوڵ کردنی بەخشش بە ڕەزامەندیی لایەنە ڕەسمیەکان .

دووەم : پێدانی هەندێك لە دەستەڵاتەکانی بە نەقیب یان سەرۆکەکانی لقەکانی سەندیکا .

ماددەی بیست :

جگە لەوەی کە ئەنجومەنی سەندیکا دەستەڵاتی کاری تایبەتی بە نەقیب دەدات ، نەقیب ئەم کارانەی خوارەوەش دەکات :

یەکەم :

١. نوێنەرایەتی سەندیکا لە بەردەم هەموو لایەنێکدا دەکات .
٢. جێبەجێکردنی بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەندیکا .
٣. بانگهێشت کردنی دەستەی گشتی بۆ کۆبوونەوە ، ئەمەش لە سەربڕیاری ئەنجومەن سەندیکا دەبێت .
٤. سەرۆکایەتی کردنی کۆبوونەوەی دەستەی گشتی و ئەنجومەنی سەندیکا .
٥. ئیمزا کردنی بە ڵگەنامەی لە بانك دانان و خەرج کردنی پارەی سەندیکا .
٦. ئامادەکردنی بودجەی ساڵانەو ڕاپۆرتی کۆتایی بۆ ژمێرکاریی دوایی و ڕاپۆرتی ساڵانە لە بارەی چالاکی سەندیکا و پێشکەش کردنی بە ئەنجومەن سەندیکا لە وادەی دیاری کراویدا .
٧. دامەزراندنی کارمەندان لە سەندیکا بە پێی میلاکی پەسەندکراو لە لایەن ئەنجومەنی سەندیکا و پیادەکردنی ئەوەی پەیوەندیی هەیە بە کاروباری خزمەت و بەرزەفت کردنیان .

دووەم : نەقیب بۆی هەیە هەندێك لە دەستەڵاتەكانی خۆی بدات بە جێگرەكەی یان یەكێك لە ئەندامانی ئەنجومەنی سەندیكا .

ماددەی بیست و یەكەم :

١. لەهەر پارێزگایەك لقێكی سەندیكا دەكرێتەوە بە پێی پێڕۆی ناوخۆ .
٢. سەرۆكی لق سەرۆكایەتی كۆبوونەوەی لیژنەی لق دەكات و لە كاتی ئامادە نەبوونی ، یەكێك لە ئەندامانی لیژنەی لق كە بە تەمەن لە هەموویان گەورەتر بێت سەرۆكایەتی دەكات .
٣. ماوەی دەورەی ئەنجومەنی لق سێ ساڵە و لە رۆژی هەڵبژاردنەكەوە دەست پێ دەكات.

ماددەی بیست و دووەم :

یەكەم :

١. ئەنجومەنی لق لە (٥) ئەندام و (٢) ئەندامی یەدەگ پێگ دێ لەوانەی كە لە پیشەكەدا ماوەیەك ئیشیان كردبێ لە (٥)ساڵ كەمتر نەبێ، ئەوانە ئەندامانی لق هەڵیاندەبژێرن .
٢.مەرجە ئەندامانی ئەنجومەنی لق لە دانیشتوانی هەرێم بێ‌و لە هەرێم نیشتەجێ بێ .
٣.ئەنجومەنی لق لە نێو ئەندامەكانیدا سەرۆكی لق و سكرتێرێك و سەرپەرشتكارێكی دارایی هەڵدەبژێرێ .

دووەم : ئەنجومەنی لق ئەم كارانە دەگرێتە ئەستۆ:

١. جێ بەجێ كردنی پلانی بڕیار لەسەر دراوی كار ، لە كۆبوونەوەی دەستەی گشتی‌و رێنماییەكانی ئەنجومەنی سەندیكا .
٢. كاركردن لە پێناوی بەرزكردنەوەی ئاستی پیشەیی .
٣. بەڕێوەبردنی كاروباری دارایی .
٤. ئەو كاروبارانەی نەقیب یا ئەنجومەنی سەندیكا پێی دەسپێرن .
٥. دامەزراندنی كارمەندانی لق و دەسنیشان كردنی مووچەیان ئەمەش دوای پەسند كردنی ئەنجومەن دەبێ .
٦. دەسنیشان كردنی ئەو كەسەی نوێنەرایەتی لق دەكات لە لیژنە رەسمیەكاندا بە رەزامەندیی ئەنجومەنی سەندیكا .

ماددەی بیست و سێیەم :

سەندیكا بۆی هەیە مەڵبەندی رۆشنبیری و كۆمەڵایەتی دابمەزرێنێ .

دارایی سەندیكا

ماددەی بیست و چوارەم :

١. دارایی سەندیكا لەمانە پێك دێ.
أ. ئابوونەی چوونە ناو سەندیكا و ئابوونەی ساڵانە .
ب. ئابوونەی تۆماركردن .
ج. ئابوونەی تۆماركردنی نازناوی پسپۆری .
د. ئابوونەی كردنەوە و نوێ كردنەوەی مۆڵەتی كاركردنی تایبەتی لە دەزگا تەندروستیەكاندا .
هـ. ئابوونەی راستاندنی راپۆرتی پزیشكی .
و. قازانجی چاپەمەنی سەندیكا .

ز. ئەو غەرامانەی كە ئەندامان لە لایەن لیژنەی بەرزەفتكردن لە پارێزگاكان حوكمیانی پێ دەدرێ و لێیان وەردەگیرێ .
ح. مینحەو بەخشش و هەر داهاتێكی تر .
ط. دەسكەوتەكانی یانەو مەڵبەندی رۆشنبیری و كۆمەڵایەتی سەندیكا .
٢. ئەگەر باری ئاسایی ماوەی نەدا بودجە لەوادەی خۆیدا پەسەند بكرێ ، ئەو كاتە لەسەر بنچینەی دەروازە و بەشەكانی پێشوو دەكرێ تاكو بودجەی نوێ پەسند دەكرێ .

ماددەی بیست و پێنجەم :

یەكەم : ئەو ئابوونانەی كە سەندیكا وەری دەگرێ بەم جۆرەی خوارەوە دەبن :
١. (١٥٠) دینار رەسمی چوونە ناو سەندیكا بۆ پزیشكانی هەرێم .
٢. (١٠٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتی ساڵانە یان نوێكردنەوەی بۆ پزیشكانی هەرێم .
٣. (١٠٠) دینار ئابوونەی بەشداربوونی ساڵانە بۆ ئەندامان ، دەبێ ساڵانە لە كاتێكدا بدرێ كە لە مانگی كانوونی دووەم نەترازێ ، ئەگەریش ئەندامێ لەو كاتە دیاركراوەدا نەیداو دواكەوت ، ئەوە دووقات دەبێ بدات .
٤. (١٥٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتی ساڵانە بۆ كردنەوەی عیادەی تایبەت بۆ پزیشكە پسپۆرەكان و (١٥٠) دینار بۆ نوێكردنەوەی و (١٠٠٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتدانی ئەو پزیشكانەی كە لە رێكخراوی نا كوردستانی كار دەكەن .
٥. (١٠٠) دۆلار رەسمی چوونە ناو سەندیكا بۆ پزیشكە كوردەكانی دەرەوەی عێراق .
٦. (٥٠) دۆلار رەسمی نوێكردنەوەی چونە ناو سەندیكا بۆ پزیشكی كورد لە دەرەوەی عێراق .
٧. (٥٠٠٠) دینار ئابوونەی كردنەوەی نەخۆشخانەی ئەهلی و (١٥٠٠) دیناریش پارەی نوێكردنەوەی ساڵانەی
٨. (٣٠٠٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتی كردنەوەی عیادەی نەشتەرگەری و (١٠٠٠) دینار پارەی نوێكردنەوەی ساڵانەی .
٩. (١٠٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتی ساڵانەی عیادەی تایبەتی مومارسەكان و (٥٠) دینار بۆ نوێكردنەوەی ساڵانەی.
١٠. (٣٠٠) دینار ئابوونەی تۆ ماركردنی نازناوی پسپۆڕی .
١١. (٢٥) دینار ئابوونەی مۆڵەتی ساڵانەی عیادەی میللی و (٢٥) دینار بۆ نوێكردنەوەی .
١٢. (١٠) دینار ئابوونەی تەسدیقكردنی ئەو راپۆرتە پزیشكییانەی لە عیادە تایبەتمەندەكانەوە دەردەچن و (١٠) دیناریش هی ئەوانەی كە لە نەخۆشخانە ئەهلییەكانەوە دەردەچن .

دووەم : پارەو بەڵگەنامەی دارایی لە یەكێك لە بانكە حكومەتیەكان بە ناوی سەندیكا دادەنرێ .

بەشی چوارەم
سـزا و حوكمە بەرزەفتیەكان

ماددەی بیست و شەشەم :

ئەو كارانەی خوارەوە بە ئیشی قەدەغەكراو دادەنرێن :
١. سەرپێچی كردنی یاساو پەیرەوو رێنماییەكان و فەرمان و بنچینەكانی رەوشتی پیشەیی بە تایبەتی راكێشانی نەخۆش بەهۆی پروپاگەندە كردن (تەرغیب) و بەكارهێنانی میانگیر .
٢. زیان گەیاندن بە شۆرەتی پیشەیی و ئەوانەی ئەو پیشەیە دەكەن و كەم كردنەوە لە پایەی زانستی و ئەدەبییان .
٣. كارێكی وا بكرێ كە پزیشكەكە بە پێچەوانەی راستیی خاوەن پسپۆرییە.
٤. بەكارهێنانی خاوەن پیشە تەندروستییە مۆڵەتنەدراوەكان .

ماددەی بیست و حەوتەم :

هەر پزیشکێك زیان بە ئەرکی پیشەیی بگەیەنێ یان کارێکی قەدەغە کراو بکات یاخود کارێکی وا بکات پایەی پیشەکەی کەم بکاتەوە یان بڕیارەکانی سەندیکا بە پێی حوکمەکانی ئە\م یاسایە جێبەجێ نەکات ، خۆی تووشی ئەو سزایە دەکات کە لە یاساکەدا هاتووە بە بێ ئەوەی ئەم کارە پەیوندیی هەبێ بەو کارانەی کە بە پێی یاسای دیکە لە دژیدا دەکرێ.

ماددەی بیست و هەشتەم :

لیژنەی بەرزەفتی لە بارەگای سەندیکا ، لە (٣) سێ ئەندام و دوو ئەندامی یەدەگ بە پێی بڕیاری ئەنجومەن پێك دێت و ئەندامێك لە ئەندامەکانی ئەنجومەنی سەندیکا سەرۆکایەتی دەکا .

ماددەی بیست و نۆیەم :

لیژنەی بەرزەفتی بۆی هەیە ئەم سزایانەی خوارەوە بدات :

١. ئاگادار کردنەوە : ئەوەش بە ئاراستەکردنی نووسراوێك بۆ سەرپێچیکەر دەنێردرێو ئاگادار دەکرێتەوە کە لە هەڵس و کەوتی دڵخۆش نین .
٢. ئینزار : ئەوەش بە نووسراوێك بۆی دەنێردرێ و تێیدا نارەزایی لە هەڵس و کەوتی سەرپێچیکەر دەردەبڕێ و داوای لێدەکرێ ئەو کارە دووبارە نەکاتەوە ، دەنا بە پێچەوانەوە سزای توند تری بەسەردا دەسەپێندرێ .
٣. غەرامەیەکی لە (٢٥٠) دینار کەمتر نەبێ و لە هەزار دینار زەت نەکات لەسەر پێچیکەر وەردەگیرێو ، کە نەیدا دەستدانە کاری تایبەتی پیشەیی لێ قەدەغە دەکرێ بۆ ماوەیەك لە شەش مانگ پتر نەبێو ئەگەر لە ماوەی یەك ساڵ لە مێژووی سەرپێچیکردنی یەکەمی ئەو سەرپێچییەی کردەوە ، ئەوا سزاکەی غەرامەیەك دەبێ کە لە (٥٠٠) دینار کەمتر نەبێو لە (٢٠٠٠) دینار پتر نەبێو کاتێك کە نەیدا ئەوا ڕێگەی کارکردنە تایبەتییەکەی بۆ ماوەیەك لێقەدەغە دەکرێت کە ساڵێك پتر نەبێ .
٤. ڕێگەگرتن لە کارکردنی تایبەتی پیشەکەی بۆ ماوەیەك لە ساڵێك پتر نەبێ .
٥. غەرامەکردن و ڕێگە گرتن لە دەستدانەکار لە سنورەکانی دوو بڕگەکەی (٤،٣)ی ئەم ماددەیەدا دەبن .

ماددەی سییەم :

ئەگەر لیژنەی بەرزەفتکردن بینی ئەو کارەی دراوەتە پاڵ پزیشك تاوانێك پێکەوە دەنێ ، پێویستە مەسەلەکە بنێرێ بۆ دادگای تایبەت لە گەڵ ئەوراقی مەسەلەکەو ئەگەر پاك و بێ تاوان دەرچوو ، ئەمە ڕێگە لە وەرگرتنی کاری بەرزەفتی دەرحەقی ناکرێ بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە .

ماددەی سی و یەکەم :

١. پزیشك لە ماوەی گرتن و بەندکردن و حیجز کردنی دەستدانە پیشەکەی لێقەدەغە دەکرێ .
٢. پزیشك ئەگەر حوکم بدرێ لەسەر تاوانێکی ئابڕووبەری پەیوەندیدار بە پیشەکەی ، دەستدانە پیشەکەی لێ قەدەغە دەکرێت .
٣. ئەگەر دووبارە حوکمی پزیشك درا لە ئەنجامی تاوانبارکردنی لەسەر کرداری وا کە پەیوندیی بە پیشەوە هەبێ نابێ دووبارە ناوی لە سەندیکا تۆمار بکرێتەوە مەگەر دوای ڕەزامەندییەکی نوێ نەبێ لە ئەنجومەنی سەندیکا ، بە پێی پەیڕەو و ئەو ڕێنماییانەی لێیەوە دەرچوون .

ماددەی سیو دووەم :

١. بڕیاری قەدەغەکردنی دەستدانە پیشە بە خاوەن پەیوەندییەکان رادەگەیەنرێ کە لیژنـەی بـەرزەفتکاری دیاری دەکات و بە هەموو لقەکانی سەندیکای رادەگەیەنیٚ .
٢. ناشیٚ پزیشکێکی تر لە عیادەی پزیشکێکی قەدەغە کراو لە دەستدانە پیشە کار بکات .
٣. ئەو غەرامانەی کە لە لایەن لیژنەی بەرزەفتیەوە حوکمی پیٚ دەردەچیٚ دەبێتە داهاتیٚ بۆ سەندیکا .

ماددەی سیو سێیەم :

١. ئەگەر شکاتێك پێشکەش بە ئەنجومەنی سەندیکا کرا ، ئەوا دەینێریٚ بۆ لقی پەیوەندیدار بۆ ئەوەی رای خۆی و رێنمایی خۆی دەربڕیٚ ، بەلاٚم ئەگـەر لـە لایـەن هـەر کامێکیانـەوە ئیـسپات نـەبوو ، ئـەو کاتـە دەنێردریٚ بۆ لیژنەی بەرزەفتکردن .
٢. سەرۆکی لیژنە ، مێژووی دانیشتن دیاری دەکات و بە پزیشکەکەی رادەگەیەنیٚ .
٣. دانیشتنەکانی لیژنەی بەرزەفت کردن نهێنی دەبێت .

ماددەی سیو چوارەم:

نەقیب و لایەنەکان کێشەکە بۆیان هەیە لەبەردەم دادگای پێداچوونەوەی هەرێمدا تانووت لە بڕیارەکانی لیژنەی بەرزەفت کردن لە ماوەی (٣٠) رۆژدا کە لە رۆژی تەبلیغەوە دەست پیٚ دەکا ، بدەن .

ماددەی سیو پێنجەم :

نەقیب و جێگری نەقیب ئەگەر لە شوێنی نەقیب کاری بینی لەسەرپێچیکردنی هەر بەرزەفتییەك کـە لـە حوکمەکانی ئەم یاسایەوە پەیدا بووبیٚ ، ئیجرائاتی یاساییان دەرهەق دەکریٚ لەبەردەم لیژنەی بەرزەفتیدا ، هەواڵە کردنیشیان بۆ لیژنەی بەرزەفتی لە لایەن دەستەی گشتییەوە دەکریٚ .

حوکمە گشتییەکان

ماددەی سیو شەشەم :

١. نابیٚ موڵك و ماڵی سەندیکا دەستی بەسەردا بگیرێت یا بفرۆشـریٚ ، تـەنیا مەگـەر قەرزەکـە لـە جیـاتی نرخی موڵك و ماڵەکە بێت .
٢. بە ئامادەبوونی نەقیب یا جێگرەکەی یاخود سەرۆکی لق یان ئەوەی نوێنەرایەتیان دەکات نەبیٚ ، نابیٚ بارەگای سەندیکا یاخود بارەگای لقەکانی بپشکندرێن .
٣. هەر دەست درێژییەك بکرێتە سەر ئەندام لـە کـاتی ئەنجامـدانی ئەرکەکـەی یـاخود بـە هـۆی دەسـتدانە پیـشەکەی دەسـت درێژیکـەر لەسـەر ئـەو کـارەی سـزای ئـەو کەسـەی بەسـەردا دەسـەپێنریٚ ، کـە دەستدرێژی کردبێتە سەر فرمانبەریٚ لە کاتی فرمانەکەیدا .
٤. پێویستە دەستەلاٚتی لێکۆڵینەوە بەر لەهەر لێکۆڵینەوەیەکی لەگەڵ ئەندام دا لەسـەر تـاوانی نـەبینراو ، ئاگاداری سەندیکا بکاتەوە ، پێویستە سەندیکاش لە کاتی لێکۆڵینەوەدا نوێنەری خۆی بنێریٚ .
٥. ئەندام لە ژوری بـەکرێی پلەیـەکی دەزگا تەندروسـتییەکان و حکومەتییـەکان و پـەیمانگا هونەرییـەکان چارەسەر دەکریٚو لە کرێدان دەبووردریٚ ، بـەلاٚم حـەقی مانـدوو بـوونی پزیـشك و نەشـتەرگەرەکان لـە لیـستی حیـساب لـە کـاتی نووسـتنی ئەنـدام لـە نەخۆشـخانەی ئـەهلی و چـوونە عیـادەی تایبـەتی دادەشکێنریٚ .

ماددەی سیو حەوتەم :

١. هەر کەسێکی دەستی دایە پیشەی پزیشکی بە بیٚ ئەوەی پێشتر خۆی ناونووس کردبیٚ یان مۆڵـەتی بـە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە وەرگرتبیٚ ، بە غەرامەیەك سزا دەدریٚ لـە (٢٠٠٠) دینـار کـەمتر نـەبیٚو لـە (٣٠٠٠) دینار پتر نەبیٚ .

٢. هەر كەسێ ، سيفەتێ يا نازناوێ ، يان نيشانەيەكی ساختەی لە خۆ نابێ كە گوايا مۆڵەت دراوە پيشەی پزيشكی بكات ، ئەوە بە پێی ياسا كارپێكراوەكان سزا دەدرێ.

ماددەی سیو هەشتەم :

دەشێ پزيشكێكی مۆڵەتدراو پزيشكێكی ديكە دابنێت لە عيادەكەی كار بكات بە مەرجێك ئەوەی جێی دەگرێتەوە هەمان پلەی زانستی و پسپۆری هەبێ و ئەو ماوەيەش لە سێ مانگ پتر نەبێت .

ماددەی سیو نۆيەم :

ئەنجومەنی رەفتەنی (كاتی)ی سەنديكای پزيشكانی هەرێمی كوردستانی عێراق كە بەپێی بڕياری ژمارە (٣٠)ی رۆژی ١٩٩٧/١٠/٢١ دامەزراوە ، لە بەرێوەبەرايەتی كاروباری سەنديكادا بەردەوام دەبێ بە مەرجێ هەڵبژاردن لە ماوەيەكدا لە شەش مانگ پتر نەبێ كە لە رۆژی دەرچوونی ئەم ياسايەوە دەست پێ دەكا ، ئەنجام بدرێ .

ماددەی چلەم :

هەر دەقێ پێچەوانەی حوكمەكانی ئەم ياسايە بێت ، كاری پێ ناكرێ .

ماددەی چل و يەكەم :

پێويستە وەزيرە پێوەندارەكان حوكمەكانی ئەم ياسايە بخەنە كار .

ماددەی چل و دوەم :

ئەم ياسايە لە رۆژی بلاْوكردنەوەی لە وەقايعی كوردستانيدا ، دەخرێتەكار .

د. رۆژ نــوری شاوەيس

سەرۆكی ئەنجومەنی نيشتمانيی كوردستانی عێراق